

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผล อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 2,931 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2561 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหากลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 - 610) และการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นชั้นในการแบ่งได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 341 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ซึ่งกำหนดคะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เพื่อแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
2. ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมแบบสอบถามให้สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี และกำหนดวันรับคืนแบบสอบถาม
3. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายเป็นช่วงคะแนน
3. วิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เปรียบเทียบตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการทดสอบค่าที (t-test)
4. วิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เปรียบเทียบตามขนาดของสถานศึกษา โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีของเซฟเฟ้ (Scheffe')
5. นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ทำในรูปตารางประกอบบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ข้อมูลของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อย จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 59.20 มีประสบการณ์

ในการปฏิบัติงานมาก จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 40.80 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนส่วนใหญ่ ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 40.20 ปฏิบัติงานในสถานศึกษานขนาดกลาง จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 39.00 และปฏิบัติงานในสถานศึกษานขนาดเล็ก จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 20.80

2. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การมีทักษะสังคม การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง การสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง การควบคุมอารมณ์ตนเอง และการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น

3. การเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานจันทบุรี จำแนกตามประเภทการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา มีดังนี้

3.1 ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานจันทบุรี จำแนกตามประเภทการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานจันทบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการศึกษานความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานจันทบุรี ดังต่อไปนี้

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการพัฒนา ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมความเป็นไทย ตามวิถีพอเพียง มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และสังคม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และยังมีมุ่งเน้นการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบให้มีคุณภาพ เช่นเดียวกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ การยอมรับ และเข้ามาส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนฯ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560 : ค) จึงทำให้ผู้บริหารส่วนใหญ่นสามารถบริหารงานได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ มั่นใจในตนเอง

สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ และประสบความสำเร็จในการทำงาน คุณลักษณะที่สำคัญในการทำงานร่วมกับผู้อื่น จึงประกอบด้วย การตรงต่อเวลา วางแผนการทำงาน ซื่อสัตย์ สุจริต อดทน ความกระตือรือร้น เห็นแก่ส่วนรวม ร่วมมือในการทำงาน ช่วยเหลือเพื่อส่วนรวมในการทำงาน รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น มองการณ์ไกล มีฉันทะในการทำงาน กล้าคิดกล้าแสดงออก และใฝ่รู้ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2557 : 37) สอดคล้องกับงานวิจัยของธัญญารัตน์ ทับทิม (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของปัทมทัต วลาบุรณ์, เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม และสิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ (2559 : 23) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับแรงจูงใจในการทำงานของครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาต่างได้รับการส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพอยู่เสมอ ตามยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยมีโครงการประชุมและอบรมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อยู่เสมอ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริต ลดความผิดทางวินัย เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม โครงการการจัดการความรู้ การมีมารยาท วัฒนธรรมไทยที่ดีต่อการติดต่อสื่อสาร (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. 2560 : 66) จากยุทธศาสตร์ดังกล่าว จะทำให้ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากได้รับการกระตุ้นให้เกิดความตระหนัก และเพิ่มระดับความฉลาดทางอารมณ์ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ส่วนผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อย จะได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดประสบการณ์ ทักษะในการบริหาร และความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อให้สามารถพัฒนาการบริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงทำให้ทั้งผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากหรือประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อย ต่างมีความมุ่งหวังในการบริหารงานเพื่อไปสู่ความสำเร็จเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิตรา วรพุด (2555 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมฤทัย กุ่มสกุล (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี มีการแบ่งกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา จำแนกตามอำเภอ ซึ่งแต่ละเครือข่ายนั้นจะมีสถานศึกษา ทั้งสถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดใหญ่ ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละขนาดได้พบปะ ประชุม หรือร่วมกันวางแผนงาน เพื่อให้งานประสบความสำเร็จได้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ดังเช่นยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมการมีส่วนร่วม ที่มีการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา โดยมีการประชุมผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผู้อำนวยการกลุ่ม ข้าราชการ และลูกจ้างประจำในสังกัดการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การบริหารจัดการ และการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และทัศนศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มเติมความรู้ ความใจ ทักษะและประสบการณ์การบริหาร (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. 2560 : 70 - 72) สอดคล้องกับงานวิจัยของศศิธร ศิริพัฒน์ โกศล (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบ ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิตรา วรพุด (2555 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน เกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น โดยจะต้องรับรู้ความต้องการ ของผู้อื่น สามารถตอบสนองความต้องการของผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม และสามารถอ่านอารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่น ได้จากการแสดงออกทางสีหน้า แววตา และการกระทำ ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่ง ที่จะนำไปสู่การประสานงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร ที่จะทำให้มีความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ให้ประสบผลสำเร็จ

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการควบคุมอารมณ์ตนเอง เพื่อจัดการอารมณ์ โกรธ ของตนเองได้ เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่กดดัน สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้เมื่อต้อง ประสพกับปัญหา และผู้บริหารต้องมีความสามารถในการแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้ผู้บริหารสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง โดยการให้รางวัลกับตนเอง อยู่เสมอ เมื่อทำงานประสบความสำเร็จ สามารถรับมือกับความผิดพลาดได้เป็นอย่างดี สร้างแรงผลักดันตนเองให้ทำงานได้อย่างมีความสุข และต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการเสริมแรงทางบวกให้แก่ตนเอง ทำให้ผู้บริหารมีความต้องการในการทำงานให้ประสบ ผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่น ๆ

2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กับความพึงพอใจของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อื่น ๆ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี